

החברותא

החברותא בטעון פנימי לחברים גליון מס' 690 בס"ד ערש"ק פר' שופטים ה' אגלול תשפ"ב

פנינים יקרים

שופטים ושומרים תתן לך בכל שעריך וכו' (ש, יח) לכאורה מה כוונת התורה שופטים ושומרים וכי כל אדם מישראל מצווה להעמיד שופטים ושומרים הרי מצוה זו מוטלת יותר על בית דין וראשי הקהל וכד', אפשר לומר דרך מוסר יהא אדם שופט את עצמו ואז כאשר האדם ניצב לפני בי"ד של מעלה ואומרים לו הרי אתה בעצמך שפטת את עצמך, וזהו שופטים ושומרים שאתה בעצמך תתן לך את הדין אשר חרץ על עצמו... ואין טובה ממנה...

שופטים ושומרים תתן לך וכו' (ש, יח) הדגש לך שמנוי השופט והשומר הוא לכל עם ישראל כך שאפילו אם אתה עזרת במנוי הרב השופט והשומר אף עליך תהא אימת הרב, זוהי ההדגשה לך - אפילו אתה חייב להשמע.

שופטים ושומרים תתן לך בכל שעריך וכו' (ש, יח) רוב המחלוקות באות מזה שהאדם מודד את עצמו במדה אחרת מזו שהוא מודד את זולתו כי אז יוצא שדבר שאצל החבר הוא בחזקת עוול ואילו בעיני עצמו כשר וישר...

לא תכיר פנים ולא תקח שוחד (ש, יט) נראה לי דהרי זה ברור שהדיין לא יקח שוחד מאנשים שאינו מכיר דאולי תתגלה רעתם, נמצא שאם לא תכיר פנים ממילא ולא תקח שוחד כי שניהם תלויים זה בזה. (שו"ת משיב דברים)

לא תקח שוחד (ש, יט) דרשו בגמרא (כתובות דף קה) מאי שוחד? שהוא חד, יובן על פי הגמרא (שבת י, ע"ב) הדין דין אמת לאמתו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית, אבל הלוקח שוחד אין לו שותף והוא נשאר חד בלי זוג.

לא תכיר פנים (ש, יט) רמז נפלא יש כאן כאשר הדיין מוציא פסק דין ובעל דין שיצא חייב מראה פנים כעוסות, שלא ירא הדיין מפסק דינו שלא יסתכל כלל על פניו. (דברי אברהם)

צדק צדק תרדוף (ש, כ) את הצדק תרדוף במדת האמת ולא בעצלותם בין אם תרויח ובין אם תפסיד (רמב"ן) (רבי יעקב מנחם גוסער)

צדק צדק תרדוף למען תחיה וירשת את הארץ (ש, כ) פרש"י כדאי הוא מינוי הדיינים הכשרים להחיות את ישראל ולהושיבם על אדמתם, אמרו חז"ל חרב בא לעולם על עיוות הדין, גלות בא לעולם על ע"ז, וזהו צדק צדק תרדוף שעל ידי זה תנצל מגלות וחרב להחיותם ולהושיבם על אדמתם. (אמירה יפה)

צדק צדק תרדוף וכו' (ש, כ) כפלות הלשון מה מלמדנו? בגמ' (סנהדרין ז) כל המעמיד דיין שאינו הגון כאילו נטע אשירה, ברמב"ם פ"ג מהלכות סנהדרין ה"ה כל דיין שאינו הגון עובר על לא תקים לך מצבה, הרי שיש שני מצבים בצדק שבדיינים שיהיה חכם ושיהיה ירא שמים ואז ימנעו גם את הגלות וגם את החרב. (מהרי"ך שורש קיז)

על פי שנים עדים או שלשה יומת המת לא יומת על פי עד אחד (יז, ז) איתא בירושלמי (מכות פב הו) שאלו את הנבואה ואת החכמה נפש כי תחטא מה דינו ואמרו יומת, שאלו לתורה ואמרה יביא קרבן והקב"ה אמר יעשה תשובה ויתכפר, וזהו על שנים עדים או שלשה יומת המת - מיתת החוטא או הבהמה הנקרבת, לא יומת על פי עד אחד - עפ"י הקב"ה שאמר יעשה תשובה ויתכפר. (רבי מאיר מפרמישלן זיע"א)

לא תסור מן הדרך אשר יגידו לך ימין ושמאל (יז, י) דרשו חז"ל אפילו אומרים על ימין שמאל ועל שמאל ימין ע"כ, מוטב עצה עקומה יותר מאדם ישר מעצה ישרה ביותר מאדם עקום. (ר' איסר הכהן מבאברויסק)

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

המשק שיחת הרא"ש זיע"א ליל תשעה באב תשל"ב הובא לפרסום ע"י א.א.

יחד כל אחד מעונין להפיק מזולתו את האינטרסים שלו. אם נראה לו שלשני יש כסף, יהיה איתו בידידות, וירמה אותו, בכדי להוציא ממנו את כספו, ואחרי שהוציא ממנו את הכסף יפרד ממנו ושוב לא ירצה להכירו. ולעברנו זה קורה הרבה, שני בני אדם מתרועעים רק בכדי להפיק מן השני את האינטרס שלו, את הדבר שהוא מעונין בו, ואח"כ נהיה ביניהם פירוד, ומריבה בגלל זה, כי העושק והניצול שנעשה לו בוער בו כמו אש - "בשביל זה הגעת אלי, בשביל לרמות אותי. ואני סברתי שיש לי איתי ידיד נאמן, ובסוף, אחרי שהשגת את התועלת שלך והוצאת ממני את הדבר שרצית אתה מתרחק ממני ויותר לא רוצה להכיר אותי". לאסוננו זה נמשך ככה כל הדורות. ואותם צדיקים שחפשו אהבת אמת, חיפשו אהבה שאינה תלויה בדבר שהיא אהבה דוד ויהונתן, ולא מצאו.

מה היה באהבה של יונתן ודוד שהיתה אהבה שאינה תלויה בדבר. כאשר דוד המלך היה שבור מהנפילה שהוא נפל הוא לא ביקש להעלים את החטאים שלו ולא התבייש לחשוף אותם, הוא אמר על עצמו "אנכי תולעת ולא איש חרפת אדם ובזוי עם", כל ימיו הוא עבד על עצמו שמהפגמים שלו יגיע להכרה מי הוא המקיים אותו. ואז הוא ביקש לעצמו חבר כזה שיוכל לגלות בפניו את הפגמים שלו. אחד כזה שהאהבה ביניהם תהיה אהבה שאינה תלויה בדבר. הוא חיפש חבר שכאשר הוא יבוא אליו ויגלה לפניו את כל הלכלוך שלו, את

איך נגיע אל הגאולה השלימה, והלילה של תשעה באב יהיה האושר האמיתי שהרבש"ע מחכה עלינו להביא לנו, שזה האור של שבעת ימי בראשית שהרבש"ע גנו לעתיד לבוא. 'לעתיד לבוא' אין הכוונה מה שיבוא בעתיד, רק כל יהודי שעומד בנסיון מכשיר את הבית שלו להשראת השכינה. ולכן כל אחד מוכרח לעבור נסיונות, כמו שנאמר "טוב לי כי עוניתי" - טוב לי לעבור נסיונות "למען אלמד חוקיך", שאדע שהשכינה נמצאת אצלי בבית. הקב"ה מחכה שיתעורר בית אחד בכדי ששם יהיה לו מקום מנוחה ושם יוכל להשרות את שכינתו, ושם יהיה ניצוץ אחד שיוכל להתפשט על כל העולם, כמו גרגר של זרע שזורעים באדמה וממנו צומח עץ גדול שהולך וגדל עוד ועוד ונותן פירות. הרבש"ע מחכה שיהיה בית אחד שיש בו ניצוץ של אור, ובמקום החושך של תשעה באב יהיה בו אור של שבעת ימי בראשית, אך ליידער ליידער הרבש"ע עוד לא זכה לזה. שוב אנו יושבים על הארץ, ושוב בוכים על החורבן ועל הגלות, בגלל שאין מי שיתעורר ובשעה שהוא בא לידי נסיון ידע שהנסיון לא נועד בכדי שיהיה מחלוקת בבית, הנסיון נועד רק להביא שיסוד האין שלו יתעורר, שהגוף יהיה כלה מאליו, והשליטה על הגוף תהיה יסוד האין של מציאות האמת.

זו היתה התכלית עליה עבדו הצדיקים כל הדורות. הם חיכו שיגיעו לאחדות, לאהבה שאינה תלויה בדבר. מה פירוש "אהבה שאינה תלויה בדבר"? כאשר שני בני אדם נפגשים

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

כי מכיון שהם לא שמעו אחד מהשני את החסרונות של השני וכל אחד שמע את רק החסרונות של עצמו, הם לא שמעו שום "לשון הרע" שאפשר לספר אותו, וכל אחד חשב רק על עצמו "אנכי תולעת ולא איש", ואנכי "חרפת אדם ובזוי עם". לכן הם נשארו סמל לכל הדורות עד הדור הזה - אהבת דוד ויהונתן.

... לדאבוננו במשך כל הדורות אח"כ, לא הגיעו לידי מדה זו. כל היהודים הללו שעבדו על עצמם, אפילו כאשר כבר מצאו את החבר הנאמן לבסוף נהיה ביניהם פירוד ע"י לשון הרע של אנשים מסביב שנדבקו אליהם והפרידו בין החברים האמיתיים, ושוב הם לא יכלו לחיות יחד כמו דוד ויהונתן. הפירוד הזה נמשך עד היום, ושוב אנו יושבים לארץ באותו מצב, ולא זכינו להגיע לאהבת דוד ויהונתן. בגלל זה הגענו לכזה כאב עמוק, כאב שאנו בעצמנו גרמנו לנו. כי מפי עליון לא תצא הרעות והטוב, ממנו לא יצא לא רע ולא טוב, רק האדם מביא את הכל על עצמו, ומה שהוא עובד על עצמו זה מה שיש לו, בגלל שיש לו בחירה.

ומהי הבחירה? שהאדם יכיר את היסוד שלו, את יסוד האין שלו. הוא צריך לחוש את עומק המציאות ש"אנוכי תולעת ולא איש חרפת אדם ובזוי עם", והוא צריך להרגיש איזה פחות שהוא. כל עוד שהוא חי בהרגל, במצות אנשים מלומדה, לעולם הוא לא יצא מזה.

(- פאשק' א/כ"ב 38"ה -)

ה"חרפת אדם" וה"בזוי עם" שלו, הוא לא יצא לרחוב וידבר "אסור להתחבר עם דוד המלך, הרחמן יצילנו ממנו. הוא חרפת אדם, הוא בזוי עם, הוא המאוס מכל העם, הגרוע מכולם. אסור להתקרב אליו". ומה הוא מצא, הוא מצא כזה חבר שכאשר הוא הוציא בפניו את עומק הכאב שבלבבו, את כל הלכלוך שלו, יהונתן שמע בזה את המכאובים של עצמו. מה הוא שמע, שהוא בדיוק כמו דוד. הוא יכל להגיד לו "אתה מדבר על הכאבים שלך? אתה לא מדבר עליך, אתה מדבר עלי, אני נמצא באותו כאב". וממילא, אם גם הוא נמצא באותו כאב, הוא לא ילך מחר וידבר עליו. כאשר הוא שמע את ה"חרפת אדם" של דוד, הוא שמע שזה הוא. הוא שמע את הכאב של עצמו ולא היה לו מה לספר על החבר. לא היה לו "לשון הרע" למכור, כי באם היה מספר את זה הוא היה מספר על עצמו, לא על דוד. לכן הם יכלו להתרועע, והם נשארו הסמל של אהבה שאינה תלויה בדבר. כל אחד מהם היה מונח במצב שלו ובכאב שלו, הוא חי את המציאות שלו ולא חשב על החסרונות של החבר. כאשר דוד המלך היה כאוב, הוא חי את הכאב שלו ולא שמע את החסרונות של החבר, הוא שמע רק "ואנכי תולעת ולא איש חרפת אדם ובזוי עם". וכאשר דוד דיבר לפני יהונתן את מכאובי לבבו, יהונתן לא שמע את החסרונות של דוד, הוא שמע את החסרון שלו עצמו, את הכאב שלו עצמו, הוא שמע שהוא חרפת אדם ובזוי עם. לכן הם יכלו להתחבר.

המשך פנינים יקרים

מקרב אחיך תשים עליך מלך (יז, טו) המלך צריך לבטא את פנימיות ישראל מקרב אחיך מן הפנימיות שבישראל תשים עליך מלך.

כי תצא למלחמה על אויביך וראית סוס ורכב לא תירא מהם (כ, א) אם אתה יוצא באחדות (כי תצא) הרי אף אם אויבך מאוחד (סוס ורכב) אין לך להתיירא מהם כי קשר רשעים אינו מן המניין שאם ישראל באחדות אין דבר רע שולט בהם. (דברי אברהם)

וראשית גז צאנך תתן לו (יח, ד) הכהן צריך להיות מלוכש בכבוד, שאם לא כן לא יהיה נכבד בעיני העם ומכיון שאין לו נחלה הרי חובה מוטלת על הצבור לתת לו ראשית הגז שממנו עושה בגדיו בכבוד. (רשר"ה)

והיה בקרבכם אל המלחמה וכו' (כ, ב) והיה יגיד בשמחה בקרבכם אל המלחמה וכתוב בהא הידוע היינו המלחמה הידועה מלחמתה של תורה ותפלה, שמחה ודאי לפניו יתברך בקרבכם ללחום נגד היצ"ר שמחשבות זרות הבאים בתוך התפלה ושאר מונעים מעבודת בוראך, אזי ילך לבטח דרכו, כשנפטר מספר תורה ויצא לפעלו עיקר השמירה לחטוף אותיות מהקליפה והם כלי המלחמה, ונגד הכהן הוא העובד ודבר אל העם בלשון הקודש הנמשך לעליון ולא יעשהו חולין ח"ו. (אור המאיר)

אל נחל איתן (כא, ד) רמז יש כאן שהזקנים עשו מעשה איתן זה אברהם שנטע אשל אכילה שתיה לויה לכן כפר על עמך ישראל. (נפש יהונתן)

בפרשת עגלה ערופה כתוב וענו ואמרו ידינו לא שפכו את הדם הזה ועינינו לא ראו (כא, י) דרשו חז"ל והובא ברש"י וכי עלתה על לב שזקני בי"ד שופכי דמים הם? אלא לא ראינוהו ופטרנוהו בלא מזונות ובלא לויה (סוטה מה) וראוי להבין שהרי משמעות הכתוב מוכח דמיירי במי שנהרג ע"י מעשה רציחה דכתוב לא נודע מי הכהו ואיך מיחסים את ההריגה בחסרון מזונות? התירוץ שאם היו פוטרין אותו בלי לויה ואכילה ושתיה היה צריך לבקש ממקורות מפורקים וזה גורם נזק עד חשש שיוכלו להרגו ע"כ צריך בי"ד להתודות שלא שפכו את הדם ופטרנוהו כראוי, וממילא הרצח הוא ענין פרטי. (ישמח משה)

פרשת שופטים נקראת על פי רוב בשבת הראשונה של חודש אלול לרמז שבחדש אלול מעוררים ומתעוררים שיוציא לאור משפטנו. (אבר"ח)

בחדש אלול צריך האדם להכין את עצמו על ראש השנה כמו שהיו עושים הצדיקים הקודמים שהיו בנעוריהם בעלי משא ומתן בכל השנה ובחודש אלול פסקו כולם מן המשא ומתן והתאספו יחד, רבי שמעון סופר מרבי נחמן (יש אומרים רבי נחמן קאסיוער ויש אומרים רבי נחמן מהאראדנקער שניהם מתלמידי הבעש"ט) שהיה מתפלל בכל יום ויום באלול תפלות עם כוונות עד ששלח הבעש"ט שיפסיק כי צריך האדם להכין עצמו כלי מלחמה על ראש השנה כי אין סומכין על הגם. (אמרי פנחס)

לא תראה את שור אחיך או את שיו נדחים והתעלמת מהם וגו' (כ"ב, א) ר"ל המובחר הוא שלא תראה חמור אחיך אנשי החומר שהם אחיך ויש בך שמץ מינהו. או שורו נדחים בדרך ר"ל שנדחו מדרך הישר לדרך רעה והתעלמת מהם ר"ל כשלא תראה אותך עובר עבירה ובכ"ז יוכל להתעלם שאין בו שמץ מינהו (כלומר שאינו רואה את עצמו נכשל כמותו) כי אין זה מכח אחדות אלא שעליו לראות את עצמו שיש בו שמץ מינהו ומראין לו באצבע כדי שירגיש חסרונו, לכן עצה היעוצה השב אתה תחילה, שלא יהיה בך שמץ זה, ואז ממילא תשיבם לאחריך ג"כ שיהיה אחיך ממש, וכו' ע"ש ההמשך כי נפלא הוא. (תולדות יעקב יוסף)

לא תראה את חמור אחיך או שורו נופלים בדרך והתעלמת מהם, הקם תקים עמו (כ"ב, ד) אם תרצה להקים אחיך תקים את עצמך עמו כי הכל תלוי בך מצד התכללות ואחדות אחד, ראש הדור עם אנשי דורו כמש"כ בש"ס (ערכין יז) דור דור ודורשיו הדור לפי דורשיו, יעו"ש. (תולדות יעקב יוסף)

יו"ל ע"י מערכת החברותא רח' עדני 3 ירושלים 91050

☎ 02 - 5829688 פקס: 02 - 5325477

ניתן לקבל במייל: av5829688@gmail.com ת.ד. 5080 ירושלים

לעילוי נשמת מוה"ר ר' אשר ב"ר אריה מרדכי זצ"ל זי"ע

